

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ по Вторнику, Четвергу и Суботѣ (въ русскіе святые) о 5-ой год. пош. Литер. додатокъ къ журналу "Дѣло" выходитъ по 3 печат. ар. въ каждомъ 15-го и послѣдняго дня каждого мѣсяца. Редакція "Дѣла" находится въ Львовѣ, Галицкаго вѣдѣнія, въ Администратіи подъ Ч. 44 ул. Галицка. Русскія свѣдѣнія принимаются по цѣнѣ 6 кр. въ одномъ экземплярѣ, въ рубр. "Надѣслане" по 20 кр. а. в. отъ почты. Печатаніе вольный отъ порта. Редакція и инсерты принимаютъ: У Львовѣ Адм. Редакція "Дѣла". У Вѣдѣн Haasenstein & Vogler, Wallgasse 10; M. Dukes, Kiemergasse 13; G. L. Daube & Co. Singerstrasse 11 a; Rudolf Mosse; F. A. Richter. В. Франкфуртѣ M. Haasenstein & Vogler, Nibelungenstrasse 4. Въ Парижѣ Agence Havas. Въ Рѡссіи: E. L. Daube & Co. Въ Парижѣ Agence Havas. Въ Рѡссіи: Редакція "Кіевской Старины" въ Кіевѣ, почтовой ул. "Газетное Бюро" В. Ф. Зама въ Одессѣ Дерябинская ул., Д. Раалл 9.

Предплатъ на "Дѣло" для Австріи: для Россіи:
 въ цѣлый рокъ . . . 12 ар. на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.
 на пѣть року . . . 6 ар. на пѣть року . . . 6 рубл.
 на четверть року . . . 3 ар. на четверть року . . . 3 рубл.
 съ дод. "Библиотекки": съ дод. "Библиотекки":
 на цѣлый рокъ . . . 16 ар. на цѣлый рокъ . . . 16 рубл.
 на пѣть року . . . 8 ар. на пѣть року . . . 8 рубл.
 на четверть року . . . 4 ар. на четверть року . . . 4 рубл.
 на самыя додатокы: на самыя додатокы:
 на цѣлый рокъ . ар. 5— на цѣлый рокъ . . 5 рубл.
 на пѣть року . ар. 2-50 на пѣть року . . 2-50 р.
 Для Заграничн. окрѣдл. Россіи:
 на цѣлый рокъ . . . 15 ар.
 на пѣть року . . . 7-50 ар.
 на четверть року . . . 3-75 ар.
 съ дод. "Библиотекки": на самыя додатокы:
 на цѣлый рокъ . 19 ар. на цѣлый рокъ . 6 ар.
 Поодинокое число коштуе 12 кр. а. в.

Запросны до предплаты.

Съ днѣмъ 1 (13) липня розпочався дру- гий пѣрѣдѣтъ, вглядно третій кварталъ сего- рѣчного издавничтва "Дѣла". Пригадуемо се- му читателямъ Ва. Читателямъ и просимо ихъ по- слѣдити съ предплатою и выпрѣвнаньомъ заглаостей, бо независима часопись руска мусеи стояти и дѣлати въ загальну користь рускои народности и церкви тѣлько при ци- рѣй матеріальной заповѣдъ Ва. Читателямъ. Наше "Дѣло" отъ часу своєю заснована до нынѣшняго дня стоить крѣпко и неустра- шимо на сторожѣ правъ руского народа, а за- шкотою и отрадою въ нашихъ трудахъ есть для насъ та симпатія и довѣрїе, якими "Дѣ- ло" тѣшитесь скрѣзь на Галицкой Руси. Мы вѣруемо въ красшу будучность галицко-ру- ского народа и тая вѣра каже намъ въ ны- нѣшну сумну пору съ цѣлымъ жаромъ ду- шевнымъ добри дѣлати тяжку свою працю для галицкого народа всѣхъ Русинѡвъ. Матеріаль- на помѡчь П. Т. Читателямъ улѣкшити намъ вашу важку задачу.

Редакція и Администратія "Дѣла".

Наше положенье.

II.*)

Мимо того, що анѣ въ дорѡвѣ урядо- ванистивной, анѣ въ дорѡвѣ констату- цийной отъ неприклонныхъ намъ або не по- требующихъ насъ болышостей парламентар- ныхъ мы въ дѣлѣ нашего національного раз- вѣя въ нынѣшнихъ обставинахъ сповне- ния жаданъ добитися не можемо, — мимо то- го положенье наше политичне не есть того рода, чтобы мы о будучности своѣй могли думать на хвильку сумнѣватися.

Живыя организмы, якимъ объявляется нашъ русский народъ, не потребуютъ бояться поли- тичной а тѣмъ менше національной смерти. А навѣтъ и значительна застоя въ развою буде-

*) Першій роздѣлъ сей статьи сконфигури- ванъ п. п. прокураторія державна. Въ нѣмъ была дуже объективна бесѣда про относыны галицкихъ Русинѡвъ до польскихъ партій въ соймѣ и до парламентарныхъ партій въ радѣ державной. — Ред.

Давній попы и дяки на Украинѣ.

(Далше.)

Въ той часъ приѣхали до дѣда моего, ко- торому було вже болыше нѣжъ 50 лѣтъ, поѡланцѣ отъ громады, котра добре его знала, съ просьбою пригласити парохію ихъ. Не довго думавши, дѣдъ нашъ постановивъ покинути вандрѡвнѡе житье. Але явилася перешкода: село, въ котромъ сму предложево парохію, належало до василіаньского монастыря, що находився въ найближшомъ мѣстѣ мѡн- астыря, утримувать звѣстий въ краю школы, котрыхъ предлежало, якъ и другихъ школѣ, російской урядъ вповнѣ подтвердивъ. Монастырь володѣвъ въ томъ селѣ церковью и парохією, присылаючи отъ монастыря якъ для заряду маесткомъ, такъ и для богослуженя. Выоадати Василіанъ въ парохію годѣ було, отняти отъ нихъ церковь трудно. Але въ старѣ люди добре памытали, що прежде у нихъ було благочестіе и попъ бувъ благочестивый, а потомъ богатый польскій вельможа, воло- дящій дуже великихъ дѡбрѣ въ краю, призвавъ въ свое мѣсто Василіанъ, заложивъ школы и от- нявъ имъ въ руки и то село съ церковью, отпра- вивши благочестивого попа. Прийшовши въ то село, дѣдъ мой узрѣвъ на одѣвкѣ входныхъ церк- овныхъ дверей вырѣзану надпись, котра говорила о томъ побудованя "сего православного храма". Над- писъ на одѣвкѣ въ церковныхъ звѡнѡвъ говорила, что бытъ пожертвованый для того самого "право- славного" храма. Недовго думавши, громада ура- дя показати тѣ доказы о належности храма пра- вославному архіерею въ оригиналѣ и провѣсти его

невозможна, коли на перекоры вѣншнымъ не- пріязнымъ обставинамъ якъ-разъ подѣ тепе- рѣшну труднѣйшу пору возьмемося до дѣла съ болышою ще енергією и вытревалоствою. Поля до работы органичной у насъ богато. Ледви деякія нивы засѣванъ зерномъ добра, другіе лежать ще обломомъ, а на деякихъ ко- лючѣ бодяки приглушили здоровый засѣвъ. И орати, и сѣяти, и полоти треба намъ имен- но подѣ теперѣшний часъ, коли по неудачахъ выборовъ въ одной стороны нашѣ "деспера- ты" будутъ старатися вщепити въ народѣ безнадѣйлость, а въ другой стороны "свѣжо у- печеній политикѣ" по указу своихъ хлѣбопо- дателѣвъ въ вѣдѣнскомъ парламентѣ будутъ мусѣли мовчати, захлѡроформованіе пустою надѣєю, що "такъ зпапа сргава руска" колісь, при свободнѣйшомъ часѣ и при лѣпшомъ гу- морѣ олигархѡвъ нашихъ, полагодится у насъ дома.

Работа наша повинна бути пере- дѣ всѣмъ позитивна, въ другой же линіи повиннѣ мы стерегчи нашъ на- родѣ передѣ деморализацією.

Позитивну работу повиннѣ мы внести у всѣ рускія школы: въ народнѣ, въ гимназію, на рускія кафедры львѡвского и черновецкого университету, въ бурсѣ, у всѣ нашѣ товари- ства просвѣтнѣ и экономичнѣ, въ читальнѣ и въ загалѣ на всѣ поля, на котрыхъ дитинѣ, молодечи и старшому темнѣйшому братови- Русинѡви подався наука, або де ходитъ о по- казанье ему дорѡгѣ до поправки матеріального быту. Тамъ нынѣ треба насъ болыше, чѣмъ послѣвъ въ соймѣ краѡвѡмъ або въ думѣ державной, бо тамъ спочивае запорука силы націо- нальной, за котрой развѣтѣемъ въ конечности небавомъ слѣдувати мусѣтъ всякія успѣхи на- парламентарнѣ. Кожда единица руска — дорога для насъ и кожда въ нихъ мусѣтъ прійти до свѣдомости своихъ чоловѣчкихъ, громадянскихъ, горожанскихъ, національных и политичныхъ правъ и обовязковѣ, коли мавмо казати: мы народѣ!

Нашую програмою на теперѣ и на пѡзнѣй- ше повиненъ бути окликъ: **Все для народу и все черезъ народѣ!** Мы повиннѣ набути пересвѣдченя, что лишь массы народу, поднѣтнѣ на высшій степень культуры и доведенѣ до

лучшого матеріального быту, зѡумѣють выро- бити народѡви нашему поважне и рѣшающе становище политичне въ Австріи. Безъ того политика наша буде заедно *circulus vitiosus*. Права нашѣ мы мусимо здобути собѣ — силою народа.

Указана работа не есть впрѡчѣмъ для насъ нова. Мы перенались нею вже отъ колѣ- кохъ лѣтъ и она несе намъ не малѣ плоды. Але нынѣ треба намъ еи розширити на весь край, въ каждый заулокъ и повести еи интен- зивно, приложитися до неи съ всякою енергі- юю. Се задача нынѣшної хвилѣ!

Коли Австріи до обороту долитавской державной машины выстають другіе народы безъ вагу Русинѡвъ, то даймо їмъ на часъ вѡльнѣ руки. Тѣмъ на дѣлѣ не зрѣкаемося ще права въ догѡдѣвшійшій а може и прикрѣйшійшій хвили явитися въ обохъ парламентахъ численнѣйше и съ всею рѣшимостею, опертою на масахъ, свѣдомыхъ своихъ правъ, зажадати полагодже- ня нашихъ потребѣ. Доки не покажемо силы и то силы значной, доти не покушаймося на- вѣтъ отограти въ Долитавщинѣ ролю рѣшающе- го элементу. Прикре се може накликуванье, але доконечне. Колісь, може навѣтъ въ не- вѡдѣвѣ, разбудивши массы, запоручимо собѣ за- то и національное существованье и политичне становище въ краю и державѣ однимъ а к- то мѣ. Отъ жебрачя — мы мусимо откатисися разъ на все. Народѣ, що хоче существовати, мусѣтъ поводитися съ достоинствомъ. Справа руска не есть справою двору и поповства, спра- вою родового шляхтича и хлопа, але есть она справою двоухъ въ лицѣ конституцій рѡвноу- правненыхъ народѡвъ и може бути полагод- жена лишь тѣхъ правъ взаимнымъ узнаньемъ. Рѣшити справу руску средствами паліатив- ными не можна. До того потрѣбно взаимного porozумѣня, опертого на твердой подставѣ цѣл- ковитого рѡвноуправненя. Кто инакше думаетъ, надѣ того проектомъ, якъ надѣ пустою теорією, можна перейти до порядку дневного въ ин- тересѣ обоухъ народѡвъ. Паліативнѣ сред- ства, то кусень хлѣба, поданнѣ бѣдному на одинъ день жита, за що жебракъ нѣколи не бувае вдячнѣмъ.

Отже коли до рѣшеня рускои справы лишаеся лишь одна нами показана дорога и

коли вступити на ту дорогу анѣ Полякѡвъ анѣ правительство центральне не змусимо другимъ средствомъ кромѣ силы націо- нальной, то чому-жъ намъ не будити еи силы заразъ всѣмъ и возможными легальными способами?

Толкувати широко и всесторонно о сред- ствахъ, якѣ доведуть насъ до цѣли, се рѣчь досыть влишна. Кожды патріотъ рускій знае ихъ и зѡумѣе ихъ зѡужити. Оно мовѣ-бы за- писано въ души каждого, чѣмъ мавъ бути свя- щеникъ для своихъ громъ аданѣ, чѣмъ учитель для молодежи, чѣмъ каждый интеллигентный чоловѣкъ для читальне, бурѣзъ и товариствъ всякого рода. Але на то мусимо звернути у- вагу просвѣченного загалу руского, що по- при подаванье позитивной науки и етичныхъ основъ, намъ треба именно выробляти честнѣ и твердѣ характеры, неначе-бъ задачею нашою було по недостатку родової и грошевої аристокра- тіи, вытворити у себе аристократію ро- ву му и честноты.

Що въ образованю мае неприклоннѣ намъ элементы добавачуть велике небепеченъ- ство, о томъ свѣдѣчатъ найкрасше частѣ ихъ крики и войки на темать о гиперпродукціи интеллигенціи. Выстачитъ прочитати кѡлька чисель побожного "Сзас-у" або "Теку Стань- чика". Всюды разбираеся тамъ пытанье, чи по- радно було-бы просвѣчати массу народу? "Станьчичи" суть навѣтъ противнѣй закладаню школѣ народныхъ, а у "подоляковѣ" "lud" за- едно ще "nie warta oświecać". Видко, что есть ще люде, котрымъ темнѡта на руку. Ловнѣ краѡвскіи свѣчки думаютъ посередѣ загальної темноты свѣтити свѣтломъ сонца, а "подоляки" боятеся при свѣтлѣ "ludu" осемалити собѣ тѣ нетлѣннѣ крыльцата, на якыхъ нынѣ такъ без- печно бують. Сей поглядѣ о влѣшности просвѣты мае завраеся послѣдними часами на- вѣтъ и въ деякіи псевдо-рускіи органы, хотѣй крыхту въ отмѣннѡй формѣ. Одинъ въ сѣхъ органѡвъ поставивъ именно пытанье о хосе- нности такъ численно закладаныхъ читальне, а другій домагався контролѣ властей надѣ сим и молодыми институціями, оба же, здаеся, въ не- свѣдомости, затрубѣли въ дуду олигархичну. Есть то знаменемъ великого анахронизму въ культурныхъ понятыхъ. Люде тѣ забываютъ

помочи, абы вернено їмъ сей храмъ. Приготовили возы, выломали дверѣ съ одѣвкомъ, зняли звѡнѣ, повкладала на возы, посадили на нихъ моего дѣда и кѡлькохъ децутатѡвъ отъ громады и отоолали ихъ въ Переяславль до епископа (епископска ка- тедрѡ потѡмъ перенесена зъ Переяслава въ По- лтаву), котрому зъ-давна поручено було завѣдувати дѣлами православныхъ въ польской Украинѣ, ча- сти Волинѣ и Подѡля. Доказы были дуже важкі: поѡланцѣ были съ ними и передѣ архіереємъ, и въ консисторіи, де воѣ писарѣ, "повѣтчики" и члены реготалися, якъ напередѣ рослый и крѣпкій дѣдъ мой нѡзъ на заобѣданье семичудовый звѡнѣ (пудъ = 40 фунтѡвъ), а за нимъ децутаты тащили дверѣ съ одѣвкомъ. Воѣ экзамены (на старша, на діаконство, на ерейство) дѣдъ мой здавъ добре и въ два мѣсяцѣ пройшовъ воѣ степени, отбувъ *обученіе* (практичну выраву въ богослуженю подѣ проводомъ попа, назначеного архіереємъ) и вер- нувся въ свою парохію, въ котрой заставъ уже церковь въ рукахъ своихъ парохіанѣ. Василіане цѣлкомъ притихли, побудували капличку и въ нѣй правили свое униѣтске богослуженье.

Василіаньской монастырь въ мѣстѣ и при- нѣмъ школы были до польской революціи 1831 р. До того же року було въ рукахъ монастыря и село, парохія моего дѣда*). Такимъ чиномъ у дѣда

мого, котрый живѣ до 1837 року, разъ-у-разъ въ сусѣдахъ были василіаньскіи монахи, управитѣлѣ маестку, котрѣ не могли рѡвнодушно згадувати о томъ, что они володѣли церковью и парохією, о давномъ панованю уни въ краю. Але дѣдъ мой бувъ миролюбивый и живѣ въ пріязни съ Ва- силіанами, котрѣ теперѣ не могли й думати о ин- тригахъ межѣ парохіянѡми. Суперечки были рѣдкі, цѣлкомъ домашного характеру; обѣ стороны овар- ки зъ хаты не выносили и дружба продолжалася незмѣнно. Ходитъ бувало дѣдъ до Василіанъ зъ тоски поговорити, або они ходятъ до него. При- мався, звѣстно, по господарски, по сусѣдски. Выпьютъ по одной — любовно поговорятъ, по другой — повеселѣють, по третей, четвертой — и розмова халитя до згадокъ о минувшомъ, що чинило теперѣ такую огромну рѡжницю для обоухъ оторѡнѣ. Чарка ходатъ зъ рукъ до рукъ, пеку- чій болѣ поднимаетъ въ сердце Василіанъ, влосли- ва радѡсть наглитъ дѣда. На оцену являються пы- тани о папѣ, о схизмѣ, о походженю св. Духа, о чистилищи... Управитѣлѣ-Василіане были проотѣ люде, не бувъ богословомъ и дѣдъ мой; супереч- ки оберталюся все около розказѡвъ, байокъ, насмѣ- шокъ, грубыхъ олдѡвъ: стороны все розгорячува- лися, и звычайно кончилися тѣмъ, что униѣ и пра- вославнѣ кидалися одно на друге и зачиналася тя- ганина. Звычайно побѣда лишаеся по оторѡнѣ православнѣ, бо крѣпкій дѣдъ мой легко давалъ собѣ раду съ двома Василіанѡми. Але разъ дуже досталося дѣдови. Приѣхали зъ мѣста для отдыху Василіане-професоры. Дѣдъ охваняеся: "ученѣ"... и не ходивъ до Василіанъ. Однако цѣкавыи бувъ подивитися, почути "ученыхъ" и, якъ не змагав-

оѣ, пошовъ на *плеканію*. Звѣстно, пріймили по старому, по господарски. "Ученѣ" пила однако съ невченими, сышали латаньскими фразами, зъ-гор- да относило до дѣда. Якъ не прикрѣй были ува- ги "ученыхъ професорѡвъ", але дѣдъ чувѣ повну овою безопальнѡсть передѣ ними въ словахъ. По кождой чарцѣ нетерпачка его росла, руки свер- бѣли. Нарештѣ, поѡля многихъ уже чарокъ, ледви вымовивъ одинъ изъ професорѡвъ: "ta rze- klęta schizma", а дѣдъ якъ киноа на него и, гейже — дуппѣти его, промовляючи: "ого тобѣ шизма, ото тобѣ папа!". Пожаль-оѣ Боже, окѣн- чилося на томъ, что Василіане ледви живого при- везли дѣда въ дѡмъ его, де днѣ довгий часъ отлежу- вавъ. Крѣпка натура выдержала неопѡдѣваню ка- тастрофу; у дѣда и передудженыхъ Василіанъ уменьшилася охота до богословскихъ спорѡвъ. Цѣлкомъ уже старѣющій, дѣдъ, давно вже овдо- вѣвши и одруживши три дочки свои, взявъ стар- шого сына своего зъ *риторики*, выробивъ для не- го діаконьскій отанѣ и поселивъ у власномѣ до- мѣ, отдавши при томъ въ користь его все свое господарство, ако наслѣдникови парохіи, а швид- ко цѣлкомъ передавъ ему парохію, позбѡтаючи однако найстаршимъ оудцемъ дома и въ парохіи до самої смерти. Умеръ дѣдъ мой въ той самой парохіи передѣ знесенемъ еп и зруйнованьемъ села, 1837 року, на 96 роцѣ жита. То бувъ оказальнѣ патріархъ для своего роду, въ котромъ днѣ бачивъ богато внуковѣ и правнуковѣ. Нѣчого въ томъ родѣ не предпринималося безъ упередного разрѣ- шеня его, слово его було для воѣхъ членѡвъ роду нѣбы глаголѣ Божій...

Отець мой родився 1798 р. и бувъ мизин-

На змінах оправдану тому, що добро народить...

Реформа права насліддя що до селян.

Въ тѣмъ предметѣ подя вѣдѣнська „Allg. Juristen-Zeitung“ дуже важливу статью, показуючу, якъ сучасній законодавства...

Сумний станъ економічний селянства въ середній Европі, причиною которого не можна глядіти виключно тільки въ національній конкуренції...

Австрійське правительство оперлося на законъ ганноверскій и на підставі його виготовило проектъ закона, зміняючого дотеперішню систему насліддя міжъ селянами.

целю въ родині свого батька, т. е. найменшою, остаточно дитиною. Въ кілька лѣтъ після его рѣдвѣ, мати его вмерла, и мизницею допала до гѣрна доля загальнаго „попыхача“ въ родині, о потреби которого при тѣмъ ніхто не дбавъ.

лчана, Буковина, Чехи, Карантія, Моравія и Австрія долішня; намісників Огарія годисни на реформу тільки усього, т. е. съ деякими модифікаціями; наталкали же Австрія горішном, Зальцбург, Країни и Шлезеска заважали рѣшчу противника який-небудь реформи.

Австрійскій проектъ полішася законодавству краєвому означити въ кождѣмъ краю господарства селянскій, до которихъ проактований законъ має бути призначений. До означени такою категорією господарствъ дає проектъ закона державного одну тільки директиву законодавству краєвому, а именно, що тѣ господарства мають бути „середній величини“.

Ческій гость въ Будапештѣ.

Майже вѣ австрійскій газетѣ переповненій вѣстями о поїздці Чехѣвъ до столиці угорского краю на красу виставу и хочъ поїздка та не мала ніякого спеціального характеру політичного, то однакже майже вѣ газетѣ признають її велике значення и коментують ея кожда по оному, а мадрокскія газетѣ не знаходять доволі похвалъ для своихъ ческихъ гостей.

и робили їмъ, о скільки се можна було, по всій Славянства верогѣвъ. Хто жъ не притягує до себе демонстрували Чехи въ часі своєї сербско-угорскою вѣйны, коли то ціла Європа Мадарѣвъ була по стороні Туреччині!

Богато треба-бы писати, щоби розповісти докладно, якъ омпатичного прийняті дѣлали ческій гості въ Будапештѣ; се однакже не єсть нашою цѣлю. Коли ми тутъ трохи обширнѣше застановились надъ приїздомъ Чехѣвъ до Будапешту, то зробили ми то лишъ для того, щоби выказати якъ то дѣються чудеса въ австрійскій монархіи.

аки то демонстрували Чехи въ часі своєї сербско-угорскою вѣйны, коли то ціла Європа Мадарѣвъ була по стороні Туреччині! Мадарѣвъ не забули же зовсімъ, хіба то не давна була Чехи для нихъ, и серець брата стискає руки любихъ гостей не можуть выдержати, щоби не пригадали про „Egyetértés a“ „часи короля Жигмунта и Мадарѣвъ горскій комитатъ“ або и не вгадали про „урадики за системѣ Ваха Картиа (ческихъ панславистѣвъ) и прибули такъ на мадрокку культуру и цивилізацію не ослонено до мадрокскою столиці, а Чехи такъ на те, що та култура и цивилізація олавянскій народѣ Русинѣвъ, Слованѣвъ, Лемковѣвъ до олавянскіхъ братѣвъ? Прокляті бѣдѣвъ до часу, якъ їмъ тѣ брати стали виступати на полянку. Чехи суть передовіи Чехи а бѣттакъ Славянами и то лишъ тогди, а того треба; тогди готові они навіть бути панславистами, але все-жъ таки — ческіи олавистами. Нині приїзъ съ Мадарѣвъ їмъ на щось придатися а славянскіи брата знають они лишъ тыхъ, котрѣ, якъ Пашка, магають їмъ до осягненя своихъ власныхъ цѣлей. „Чехи хотять подобнои свободою — „Budapesti Hirlap“ — яку ми Мадарѣвъ ми Мадарѣвъ на тѣмъ нічого не отримали, Чехи отагуть свободні. Чехи — яке загадана газета — вже такъ высвободили, ихъ вже ніхто не зяне, а теперъ хотять побіти на передѣ: они хотять отбудувати королевство и для того хотять союзъ съ Мадарѣвъ. Противъ отбудованя королевства ми нічого не маємо, лишъ щоби побѣдила стрія. Тогди Чехи не отагуть панславистами не будуть бажати для своєї свободи можливості кинути. Тогди они опрутот германізацію и будуть підъякдувати Словаковѣвъ, Сербѣвъ и ватѣвъ, бо не обійдуть безъ дружбѣ Мадарѣвъ. Політичній звязи лучать насъ собою, то розуміймося!... Наші жителі приймають Чехи сердечно, бо и они идуть радо до насъ. Они приходять, щоби лишъ забавитися, але приймають привѣтъ свого народу: Чехи хотять монархіи держати съ Мадарѣвъ!... Сила коначити найбільше розширена мадрокскія перекопані, що она выказала отворити задушевній гадки Чехѣвъ. Чехи — народъ щитичній и глядачій здорово на рѣчи; они манують себе мрѣями російского панславизма выдуманого зовсімъ для кого иншого, для того, хто зъ конечности его члѣвеса и що въ нѣмъ найде помѣчь. Чехи вели и о смѣло и отверто свою народну політику користали зъ панславизму и одушевляли своихъ „братѣвъ Славянѣ“ лишъ тогди, коли

протявъ критики Яна; кождый уважавъ за лѣпше поддатися, приймити отзѣвъ его за жарть, инакше отзѣвъ виходивъ ему на ганьбу. Отець мой знавъ вѣ мѣсцеві напѣвы, мавъ обширній теноръ, славился знаменитимъ (по мѣсцевому, тогдѣшному) співакомъ, любивъ и добре знавъ церковну отправу, въ часі богооуженя тримався дуже смѣло и вольно и завжди твердивъ, що за вѣй свои доотпнства бѣвъ обовязаний Янови. Неокладнота дяковска наука у Яна дѣтавала рѣзній образній форми, що вправляли розумъ и характеръ, и розтагалися на всю поведѣнку дяка-діакона-попа при богооуженю. Канва тои науки, на котрій тогдѣшній дяки выводили свои узори, була слѣдуюча: вивченє читати и писати, читанє и співъ на крылоѣ, приолугуванє при престолѣ попови, хѣдъ вѣз олугами церкви по требоѣ. Изъ розказѣвъ батька можна було зробити оськй понятє о тыхъ узорахъ, котрѣ Янъ выводивъ на тѣй канві. 1) Читанє повинно бути гласно, виразне, ясно, співуче въ апостолѣ и парамелѣ а рѣвне якъ струна, у всѣмъ прочѣмъ. Заотавивши ученика читати на крылоѣ, бѣвъ разъ-у-разъ покривавъ на него: „голоснѣйше... не бѣжи такъ... крѣпче вимовляй“. Збрехавъ що небудь читець, Янъ затримувавъ его, заставлявъ повторити то само слово, а за очевидячій розтрѣпану науку тутъ же бравъ чатця „за зубѣ“, причѣмъ той мусѣвъ твердо витримувати кару, не перерываючи читаня. Коли Янъ хотѣвъ кого зъ учениковъ послати на середину церкви читати апопозу въ часі читаня, и мѣсця перестанку, підмишена и знижена голооу, тонъ, темпо, кѣнце-

вий мотив и нарештѣ псклѣбъ на три боки, — кѣлька разъ екзамнувавъ, поправлявъ, каравъ... 2) При співаню Янъ строго вимагавъ дивитися „до Бога“, т. е. въ гору, що и самъ строго заховувавъ. Може отъ того нехитрого способу науки вышло то, що батько мой до самои смерти овсея при співѣ закидавъ очи и голову въ гору и завжди співавъ съ глубокимъ чувствомъ, чато зѣ олезами. Въ кругъ співу входили не одинъ церковній пѣсни, гласы, ирмосы, подобні и т. д., але и рѣзнообразній домашній духовній пѣсни, котрыхъ батько вивчився немало. 3) До дому приносился всякій богослужебній книжки, після котрыхъ школяръ мусѣвъ отнайти и „затвердати“ вѣй тропарѣ, кондаки, стихиры, сѣдальні, канонѣ и т. п., чого вимагалося після утаву за-для слѣдуючого богослужебного дня: недѣль, святаго, празника, посту, и т. п. 4) Идучи на потребу въ домѣ парохіянъ, Янъ бравъ съ собою школярѣвъ, вимагавъ отъ нихъ, абы трималися тутъ поважно, отаили въ часі читаня и співаня выотавивши одну ногу напередъ, „съ повагою“, абы умѣли поклонитися, привитати господаря, дѣловѣсти выказомъ язъ полатыри, и т. п. 5) Після богослуженя, дома, Янъ выказувавъ передъ своими школярями (старшимъ) уваги о поведѣнці попа въ церкві — якъ бѣвъ читавъ, кадявъ, державъ чашу, благословлявъ, роздававъ антидоръ и т. п., показувавъ, якъ бѣвъ бѣвъ все то робивъ, якъ роблять то другіи попи, и т. д. При вѣймъ оладѣвъ дарѣ, пошановку и завидній славѣ, Янови ніколи не ходило о пошѣвство, ані діаконство, бѣвъ бувъ поетъ, обожатель своєї професіи и умѣрь въ глубокій старости таки дякомъ. Але и

у Яна, яко педагога, бувъ одинъ педагогическій при тѣмъ дуже великій, хочъ и мало зазнавъ сучасниками его, именно — бѣвъ твердъ и вѣрний, только по старому, т. е. уставомъ, и вѣрновомъ, и не мѣгъ добре вивчати своихъ учениковъ „нового поема“, т. е. окорочен. Не дѣлає часі XVIII-го вѣку православної слуги вѣрній Украйни, Подѣла и Волинѣ, управляючій кордону (Перевославля), вѣдѣвъ отъ оловѣ надзору и руководства епархіальной властѣ, тѣмъ часто розговориваній уніятами и въ рѣмѣннѣшій въ приватній оособѣ, не вѣдѣвъ потреби и можливости правильного справляння рѣдѣ громадою. Навѣтъ метрѣли не могли провадити, якъ сѣдѣ, а се були люди не днѣй документи, котрѣ вимагали отъ слуги коновныхъ умѣти писати. Писали они майже окрѣвъ обовязаннѣ замѣтками то на церковныхъ книгахъ, шматкахъ паперу, рѣдко въ особныхъ записокъ були нескладні: „у Василя Ковалю дѣло оспѣвъ, нареченъ Иванъ. Крѣпко оспѣвъ оспѣвъ св. помазавъ іерей Н. Н.“, або: „Іерей мѣсяця умре Омелько Доугіа“. Правильно и справоздана зачали обовязувати ажъ отъ 1840-го Але-жъ за мои памяти дяки коновніи приносили були рѣдкѣ: метрикальній записокъ справляння шматкахъ паперу. Найдходивъ часъ справляння привозятъ дяка-попая, той вилпо все вѣрнѣ комѣ въ книжѣ, розшукавъ по оспѣвъ прощаннѣ чаѣ хрещеня, оспѣвъ, оспѣвъ вѣбѣти и т. п. Такамі чинѣмъ Янъ, хотѣвъ и окрѣвъ въ цѣлѣмъ оспѣвъ оспѣвъ оспѣвъ оспѣвъ до самои смерти своєї мѣвъ

того для своих власных цѣлей было треба. Иныя, якъ бачимо, они вже одушевляють для Мадаровъ. Гостина Чеховъ въ Будашестѣ сама по собі не есть ще фактомъ политичнымъ, але она причиняеться богато до взаимного порозумѣня, а то тымъ больше, що якъ-разъ въ пору сен го- стини въ Дрезднѣ на збѣдѣ нѣмецкихъ гимна- стическихъ австрійскій нѣмцѣй выправили велику де- монстрацію противъ Чеховъ и Мадаровъ и въ дой- малючій оспособѣ оскорбили народну честь сихъ послѣднихъ. Сердечность Чеховъ и Мадаръ му- сѣтъ по такому фактѣ отати ще тымъ большею, а догешершій взаимній отвѣдныи и конвенціо- нальна гостина перемѣняеться съ часомъ въ союзъ для осподнящихъ интересовъ обоихъ народовъ. Якъ же судити тыхъ Чеховъ, що братають цынѣ съ народомъ, противнымъ розвоєви чехскихъ «братовъ- Славянъ» у себе дома? Чехи хотять передовѣсть быти Чехами!

ДОПИСИ.

Зъ Станиславова.

(Загальнй збори філіи тов. «Просвѣты» въ Станиславова) відбулися при участі зверхъ 100 членовъ и гостей дня 12 липня с. р. Збори отворивъ заступникъ головы п. Тигъ Заячкѣв- ской промоваю, въ котрой похвалы заслуги бл. п. Евгения Желеховского, основателя и головы філіи станиславовской, котрого примѣръ, дай Боже, щобъ бунъ завсѣгда проводнымъ свѣт- ломъ для теерѣшнихъ и грядущихъ дѣяте- левъ просвѣтлыхъ!

Ведя справоздана въ дѣяльности уступа- ючого Выдѣлу за часъ отъ 25 лютого 1883 до 12 липня 1885 мае станиславовска філія 100 дѣястныхъ, свои вклады платячихъ членовъ, до котрыхъ прибуло въ часѣ зборовъ 12 липня 1885 р. новыхъ 7, разомъ отже мае філія 107 членовъ дѣястныхъ. Оборотъ грошевый выка- зуе 523 ар. 15 коп. приходу, а 502 ар. 21 коп. расходу, отже запасъ кассовый выноситъ 20 ар. 24 коп. а. в. — Дневникъ кассовый выкажуе, що книжокъ «Просвѣты» розпродала філія въ тогій часѣ за 244 ар. 49 коп., се есть около 2,500 примѣрниковъ. — Дальше принято до вѣдомости, що окрѣмъ выкладовъ державныхъ въ Станиславова черезъ членовъ Выдѣлу: бл. п. Евг. Желеховского, П. Т. Леонидъ Заклин- ского, Остава Левицкого, дра Мелитона Бучин- ского и иншихъ, розтягнувъ Выдѣлу въ томъ часѣ свою дѣяльність на бляшу и дальшу окрестность Станиславова, куды его члены вы- вѣдали, чтобы промовами и выкладами брати участь въ открытияхъ и зборахъ читальне гро- мадекихъ, якъ въ Дрогомирчанахъ, Опрывѣв- цахъ, Викторовѣ; членами філіи «Просвѣты» нававана такожъ читальня въ Гагаринѣ (въ по- шествѣ надвѣрнянскѣмъ), а заваяуются дальше въ Креховцяхъ, Воронѣ, Крылосѣ и др.

До нового Выдѣлу выбранъ П. Т. адво- катъ др. М. Бучинский, головою; проф. Со- фронъ Недѣлский, заступникомъ головы; проф. Остапъ Левицкий, контролоромъ; о. Иванъ Порайко, секретаремъ; Леонидъ Заклинский, кассиромъ и библиотекаремъ; заступниками вы- дѣловыхъ выбранъ по: Северинъ Даниловичъ и др. Т. Окуневский, кандидаты адвокатуры.

Слѣдувавъ обширный и основный отчетъ п. Иларія Гарасимовича «Чимъ рѣля пло- доносна и якъ вапобѣгчи вынищено рѣля?»

Вкѣнци вложивъ зборъ на выдѣловыхъ обновокъ: радюю и отчетами допомагати ист- нучимъ теперь читальнямъ до розвою и новій читальнѣй вкладати. Въ той цѣли скрѣплено Выдѣлѣ фалии, выбравши до «комитету чита- лень» по: Ник. Басайчука въ Гвозда, І. Гури- ка въ Угринова, Ив. Сербина въ Викторова и Ил. Гарасимовича въ Микулчина. М.

Зъ подѣ Щирця.

(Досолъ зъ доверія народу!) Въ селѣ Красовѣ (коло Щирця) вынаймивъ п. Абра- гамовичъ, ново-выбраный посолъ до рады же- рданной въ курія сельской, сѣдй лѣвъ жи- довни, коли-жъ той ставъ дерево рубати, заня- лися господарѣмъ во всехъ еусѣднихъ селѣ от- ставою дерева и заробляли собѣ тымъ спосо- бомъ грѣш. Недавно ѣхавъ п. Абрагамовичъ черезъ Красовѣ и стрѣтивъ фѣры въ Дми- тра, везучй дерево. Запытавши ихъ, въ отки они, закричавъ до нихъ: «Люде въ Дмитрия, больше не прывѣжайте до того лѣса! коли вы голосували на своего Нагѣрного, идѣтъ до него, най онѣ вамъ дасть заробокъ; за тото все подякуйте вашому ксьондзови, що васъ вбунтувавъ, — най теперь ксьондъ Стефано- вичъ славится передъ свѣтомъ, що васъ зар- обокъ повбавивъ!» Грозбу свою п. Абрагамо- вичъ дѣйствѣ сповнивъ. Слѣдуючого дня от- правивъ жидѣ-посесоръ все фѣры въ Дми- тра, заваяючи имъ, що по приказу п. Абра- гамовича не може имъ дати заробку, бо не хоче панови наражуватися.

Подаячи сей фактъ до публичной вѣдо- мости, пытаемо всехъ безсторонныхъ, Руси- новъ и Поляковъ: чи есть такое поступованье благороднымъ? чи въ такой спесѣбъ зыскуея доверіе народу? чи въ такой спесѣбъ мае посольскій кандидатъ зъездувати собѣ голоса выборцѣвъ? Л.

Зъ Комарна.

(Якъ Русины чтять своихъ патриотѣвъ.) Якъ грѣмъ ударила насъ Русинѣвъ комар- нянскихъ вѣсть, що любовный нашъ свяще- никъ, учитель и патриотъ о. Николай Колту- нюкъ за тыждень осирочавъ насъ переносячися въ Комарна на посаду до Стевятына. Отъ того часу сумъ обнявъ руске мѣщанство, ли- шаючися проводника и просвѣтителя. Три ра- вы пращали мы о. Колтунюка, яко голову дружины нашего просвѣщеня. Насампередъ Выдѣлѣ рускомъ читальнѣ на своемъ засѣдан- ню, а потому все члены читальнѣ и хоръ мѣ- щанскій въ помешканю о. Колтунюка, де по отпѣваню пѣсни «Послухай гласъ» высту- пили съ пращальными бесѣдами: одинъ членъ хору и одинъ членъ читальнѣ. Но вже най- сердечѣйшу вѣдчѣность оказали Русины-Ко- марнянцѣ о. Колтунюкови въ хвалю самого его отпѣваню. Вся громада збралася сказати своему учителю послѣдне «Будьте здоровъ!». Отпѣвдаючий вѣсь ступавъ посередѣ мѣ- щанъ, а на зустрічѣ выходили красавицѣ съ цвѣтами и вѣнцями и обсыпали ими вѣзъ и дорогу. За Комарномъ хоръ отпѣвавъ пѣсню пращальну «Нѣмъ ся выкотитъ утренне сон- це», почѣмъ о. Колтунюкъ ще разъ сердечно подякувавъ щирѣй громадѣ. Все въ голосъ завлакали и ждали, доки имъ не зойшовъ зъ очей вѣзъ, на котрѣмъ отпѣвдывъ о. Колту- нюкъ. Вкѣнци заспѣвали пѣсню «Щастѣ намъ Боже» и вернули домѣвъ.

Ольховый.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Верификація выборовъ въ сучасныхъ держа- вахъ и потреба верификаційного трибуналу для Австрійи). На такой тематъ написавъ послѣдними днями посолъ рады держ. др. Гайбрихъ Жакъ брошуру, котра супротивъ живыхъ ще въ памяти нашѣй образѣвъ зъ кампаніи выборчи и супро- тивъ множества протестовъ, які по выборахъ по- оспались, тымъ большій будить интересъ. До- овѣдъ, здобутый при верификаціяхъ минушой каденци въ радѣ державной, такой факта, якъ вы- боръ князя Пузаны и выборы зъ горѣшно-ав- стрійкою большою поспѣлості — все тое доводитъ насъ до пересвѣдченя, що безусловне рѣшенье тѣла репрезентатійного о оспособѣ власномъ складѣ т. е. безусловне рѣшенье большою о кандида- тахъ меншости ледви чи заслуге на назву рѣ- шаня безсторонного. Уже подчасъ минушой ка- денци оставивъ гр. Коронини внесенье, чтобы остаточне рѣшенье шо до важности заквествоно- ванныхъ выборовъ вынати зъ-подѣ компетенци рады державной, и чтобы въ той цѣли заснвати окремый трибуналъ. Др. Жакъ выробивъ бувъ навѣтъ проектъ закона о такомъ трибуналѣ, од- накъ и внесенье Корониного и проектъ Жака затратилъсь середъ натовуи другихъ справъ и не узрѣли свѣтла парламентарной палаты. Теперь повертае др. Жакъ назадъ до сего пытаня, та не вдоволяея вже представленьемъ въ форму закона прибраного проекту, а иде дальше, а именно ота- расея побля вохъ правилъ наукъ юридичныхъ розсвѣтити и выяснити характеръ и юридичну натуру предмету верификаци. Отъ отарасея по- оставити тутъ тѣснѣ границу помѣжъ компетен- цією власти законодательной и судовой и прихо- дитъ до пересвѣдченя, шо опера верификаци належитъ по юридичной оспособѣ природѣ до осправъ, подходячихъ подѣ компетенцию именно же вла- сти судовой; онѣ окликаея дальше на оспособѣ, въ які порѣшали се пытанье другй европейскй державы, именно Англія — и не бачитъ причины, для котрой-бы Австрія не мае въ той самѣ опо- оспособѣ поступити. Въ кѣнци подае брошура оба текоты проектѣвъ т. е. Корониного и Жака. Оба проекты сѣдй въ томъ, шо поручаютъ справу верификаци выборовъ окремому трибуналу, толькѣ шо до складу сего трибуналу рѣзнятъся проектъ мѣжъ собою. Побля проекту Корониного маотъ входити тутъ члены трибуналовъ: касса- ціяного (судового), державного и администратій- ного, и до каждой сесіи маотъ вызначуватию льосомъ. Побля проекту Жака мали-бъ члены трибуналу кассациійного, зобравшихъ пленарно, съ выимкою принадлежачихъ до складу якого-будь тѣла репрезентатійного, выбрати 8 членовъ до сего нового трибуналу, зъ котрыхъ зновъ жаденъ не мѣгъ-бы бути членомъ якого-будь репрезента- ціяного тѣла. Выбранй оѣмъ маотъ выбрати ще 7 членовъ, а се именно зъ помежи професорѣвъ университетѣвъ (выдѣлу права), адвокатѣвъ и но- тарѣвъ, розумѣея знову зъ-помежи такихъ, котры не належатъ до складу рады держ. або якого-будь сойму краєвого. Поступованье передъ тымъ трибуналомъ мае бути явне и усне; трибуналъ мае право перелудувати свѣдѣковъ и знатокѣвъ, жадати выдана актѣвъ, звѣднати урядникѣвъ отъ тайны урядовой и т. п. — Въ загалѣ поставивъ др. Жакъ ою справу дуже ясно, розвняувъ ен не толькѣ теоретично, але и практично — и для того заслуге его брошура на повну увагу.

(Зъ причины роздорѣвъ мѣжъ клерикалами) заявляють нѣмецко-либеральнй органы свое до- волѣ велике удивленье а се тымъ больше, по

заякъ справа тая не дуже мила правительству гр. Таффе. Правительство именно не може ба- жати собѣ вѣсѣмъ независимой парти центра, о якѣй думаютъ клерикалы, и котра въ деякихъ олучаяхъ моглабы скрѣпити ряды оппозици. Кле- рикально-февдальнй Vaterland стараетъ заняти тутъ ролю посредника; онѣ жалѣ надъ тымъ, шо консервативный комитетъ выборчи вдавѣвъ въ критику клуба центрумъ и подѣбѣвъ противъ его членовъ многй неоправданй а до части и ображаючи замѣты. Тожъ не можна за зло вмѣ- няти Линбахеровъ, шо онѣ отперъ може трохи за строго тѣ замѣты и выступивъ за заснване- ньемъ самостояной нѣмецко-консервативной пар- тии. Дальше замѣчае «Vaterland», шо партиа та- ка ледви чи моглабы удержатися. Рѣвно-жъ и другй органа говорятъ рѣжно о возможности организации самостояной католицкой партии центра. Органъ Линбахера представляе вже, якій буде складъ партии въ парламентѣ по повстаню сего нового сторонництва. Именно члосты будутъ: Чехи 66, Поляки съ 4 Русинами 58 и клубъ Гогенварта разомъ съ 6 министрами 161 членѣвъ — а позаякъ абсолютнй большѣсть въ парламен- тѣ выносятъ 177 голосѣвъ, тожъ правяция потре- бувала бы доконче до абсолютной большѣсти по- зыкати посолѣвъ клерикальныхъ около 21. До- годна отже ся хвля для клерикаловъ тымъ, шо могутъ заняти становище окреме и независиме, а въ такомъ разѣ могутъ рѣшати въ вохѣ осправѣхъ, такъ якъ лѣвци разомъ съ клубомъ Коронинй буде мати около 160 голосѣвъ.

(Въ справѣ султанѣвъ середнихъ шкѣлъ) ухвалила рада державна, якъ звѣстно, на по- слѣдней сесіи резолюцию, зываючу правитель- ство, чтобы подѣпшило удержанье султанѣвъ. Побля информации «Presse» отарасея правитель- ство оспынати тое бажанье рады державной и зарядити, шо потреба, чтобы принайменше тѣ су- лтанѣвъ, котры вже довшй часъ служатъ при школахъ, могли одержати оталй мѣсто. Прави- тельство намѣрае въ вохѣ гимназійныхъ и шко- лахъ реальныхъ, де оуть класы паралельнй об- оладжѣй султанѣвами, отомемизувати посады учи- тельскѣ о отѣлько, о отѣлько окажео потреба дальшого удержуваня дотычныхъ паралельныхъ класѣвъ. Такой проектъ подношено вже при нара- дахъ въ комисіи бюджетовой и тамъ знайшовъ онѣ богато приклонникѣвъ. Дотеперь однакъ справа тая не полагоджена ще рѣшучо, такъ якъ бюджетовй проектъ маотъ прійти попередъ ще подѣ осправы и рѣшенье парламенту.

(Министерство рѣлництва) окликало ан- кету задля обдуманя средствъ, маочихъ запо- бѣчи катастрофамъ въ копальняхъ. Анкета роз- почала вже свои наряды подѣ проводомъ стар- шого оспѣтвика горничного зъ Праги Юнгавца.

ЗАГРАНИЦЯ.

Нова ситуація въ англо-російскѣмъ конфликтѣ. Якъ несподѣвано справа англо- російского конфликта въ послѣднихъ хвляхъ була заострилася, такъ ще больше несподѣвано и притяхла. Зъ обохъ сторонъ поспыналоя якъ зъ ру- кава дементи и цѣла справа афганька отонѣ знову на той самѣй тоуцѣ, на якѣй стояла въ часѣ уступленя кабинету Гладстона. Шо була за причина такъ наглого и несподѣваного заостреня цѣлой осправы, трудно догадывати. Зъ лондон- скихъ кругѣвъ дипломатичныхъ доносятъ, шо при- чина сего была штучна. Кто спровадивъ таку штучну ситуацію и въ якѣй цѣли, о томъ все мовчатъ. О отѣлько можна вглянути въ цѣлу си- туацию, то можна припустити, шо цѣле заостре- нье конфликту вышло лишь зъ того, шо такъ одна якъ и друга сторона осправы при оспѣмъ, при чѣмъ, розумѣея, одна сторона подѣрѣвала

потребы для дяка и поца нового письма, скорочи- са. Батько мой, котрый свято почитавъ науку Ява у всехъ ея подробностяхъ, такъ и лившѣвъ при побѣ устави и до смерти свои не мѣгъ твер- до выводити буквѣ по новому.

Разъ Явъ оказавъ батькови мому: «Шукай собѣ долѣ, зъ тебе буде добрый дякъ». Се було тогды для молодця свѣдоцтвомъ зрѣлости. Не схо- тѣвъ батько лишатися за дяка при братови, тогды вже попови: поклонивоа батькови овому въ ноги, доставъ отъ него благословеніе и пошѣвовъ шукати долѣ межъ людей. На першій разъ онѣ затримавоа у одного изъ нашихъ зятѣвъ-попѣвъ. Але тутъ замѣсть дяковства онѣ найшовъ долю наймита, та ще й безплатного. Зять, побля дав- нихъ унятковыхъ установъ, мавъ великй грунтъ, црѣвадывъ обширне господарство, посылавъ свою шпеняцию прямо въ Одессу; замѣсть любимого крылоса, батькови прійшлося разъ-у-разъ робити въ поля, проводати довгй дѣвъ въ чумацѣвъ, на- ровѣвъ съ прочими наймитами зятя. Покинувъ батько того зятя, пошѣвъ до другого, шо мавъ невельчкѣ господарство. Тутъ стало лекше, и о- тѣвъ ставъ часто показувати искусство свое на крылосѣ и при требохъ, яко подѣлчій при ста- ромъ дяку. Парохіане полюбили голооситого под- дячного и призначили ему якѣсь приносы, за служ- бу, такъ шо отецъ уже бувъ нѣ отъ кого неза- лежный въ одежи, въ стравѣ, зачавъ «выбивати- ся на дорогу». Але такой станъ не мѣгъ довго ему служити, бо: 1) въ товариствѣ правдивй дя- кѣ поведилися съ нимъ съ неувагою, якъ съ не- зрѣлымъ, шо буцѣмъ-то читавъ ще побля складѣвъ и вѣдалъ его: «ей, ты, покой он-шо добро-я-дя чер-чій»

(поддѣчий), або скорочено: «поко-он по добро-я-дя», шо ще больше здавалося оскорбляющимъ, бо ната- кало буцѣмъ-то онѣ не вмѣе зложити слова до кѣнця; 2) хочъ и якъ любяли его парохіане, а при суперечѣ могла сказати ему: «иди собѣ на все чотыри вѣтры!» Про дяковство рано ще й думати, цѣлкомъ не той часѣ наставъ! Треба бу- ло або здобути собѣ олаву въ околицѣ, або вы- брали за дяка, або добитися поспыты въ стихарѣ. Стихарѣ, архіерейска грамота давала тогды имя; передъ нею прикусувала языкъ найголовнѣйшй дяки. Прійшовъ батько мой въ амбицію, потер- пѣвъ ще зъ рѣкъ, заосмотривоа одобреніемъ отъ парохіанъ яко поддѣчий и пошѣвовъ въ далеке е- пархіяльнѣе мѣсто поспробовати щастя.

За тыждень дороги пѣшки передъ очима батьковими выролоо давне мѣсто съ множествомъ золотоголовыхъ церкѣвъ. Але ажъ въ мѣстѣ нага- давъ онѣ, шо у него въ кишени всего кѣлька пя- такѣвъ, а тымчасомъ треба тутъ жити, а въ кон- ситоріи, шо ступишь — плати... Але оспробовати, адже не вертатися назадъ! Кѣлька дѣвъ онѣ пе- ребывавоа по монастырскихъ дворахъ, де вѣльно було каждому богомольцеву отавати въ обширномъ дворѣ для отдыху и нѣчлѣгу. Слѣмаки (полуш- няки) — свои люде, пускали голооситого поддѣ- чого до себе переночувати въ непогуду; въ кухни завсѣгда можна було поживитися, навѣтъ понасти съ братією въ транеу. Але въ конситоріи — аиф приступу! Уже й просьба написана ослуж- нымъ и битымъ слямакомъ, подана архіерееви... Але якъ довѣдатися про резолюцию? Довге ожи- даня въ сѣняхъ конситоріи, покльоны проходив- шимъ тутъ урядникамъ, просьбы съ примѣвою:

«Явите милость, я бѣднй, гроша не маю за ду- шею... нѣ до чего на доводили, писчки и кан- целяристы були нѣмй и глухй. Настановивъ бать- ко пойти до повтѣчка до дому. «Явите милость, я бѣднй»... Выслушавши просьбу, повѣтчикъ закликавъ сторожа и розказавъ найти просителю роботу. Зачавъ батько чистити подѣворье, коня, отабино повѣтчику, копати въ его огородѣ, хо- дити за повѣтчицею съ кошникомъ на рынокъ, и т. п. Такъ минувъ тыждень; батько зваживоа нагадати про свою просьбу, але учувъ: «якій окорый — поослужи ще!» Минувъ ще тыждень, минувъ и другй — и кѣнця не видно выодузѣ! Зваживоа батько мой поканути повѣтчика и пойти до самого секретаря. Тамъ тако оаме прійняте, тѣлько работы больше. Довѣдавоа батько, шо рек- торомъ мѣщевоей бурсы архимандритъ, такого оамого прѣзвѣща. — «Чи не кровный далекий? Спробовати-бъ щастя...» Але архимандритъ о кров- ности не промовлявъ, позволивъ батькови почу- вати на сѣнѣ и фети зъ бураской кухни, а про- дѣло оказавъ: «самъ хлопоча». Два мѣсяцѣ бивоа батько, не знаючы, зъ якого боку подступати до дѣла удачно. Хотѣвъ уже втупити до монастыря, въ котрѣмъ такой чудный свѣвъ бувъ, та потягъ до рѣднихъ стѣронѣвъ вѣявъ перевагу надъ олучайнымъ аскетичнымъ порывомъ. Але отъ разъ досидѣвоа онѣ подѣ конситорією на- травѣ до вечера; на катедральнѣй звѣнницѣ уда- ривъ благовѣсть до вечернѣ... Батька нагле окор- тѣ прѣбративоа въ домову архіерейску церкѣву. Увѣйшовъ... все ближе и ближе зачавъ поосу- ватися до крылоса, смѣлѣйше и смѣлѣйше потягати, нарештѣ оспынявоа порядъ съ дяками и заоспѣвавъ

повнымъ своимъ, звѣднкимъ и гибкимъ голосомъ... читавъ каэвзмы, отихирѣ... Сподобалоо ему тутъ, на другй день онѣ пошѣвовъ оуды на службу, читавъ часы, оспѣвавъ и выпросивъ собѣ дозволѣ прочитати апоостола. «И шкваривъ-же я тогдѣ апоостола!» — хваливоа въ простѣтѣ душѣ батько мой, часто згадуючи про сей олучай, шо мавъ рѣшучий впливъ на дальшу его карієру.

На полудни Руон, по епархіяльныхъ мѣ- стахъ, ажъ отъ часу отпѣвдывъ царцѣво Катери- ною II. Кіева, зачало прійматися читанье апо- отола и евангелія басомъ, зачинаючи отъ октавы и поотепенно подѣймаючися до non plus ultra басовой ноты. Сей звичай розвиваея выключо на подѣночи Россіи, запевне дякуючи острому клима- тови, и доос нѣгде, окрѣмъ Россіи, не котнуе. Въ часѣ, котрый описуемо, и въ полуденнѣй Россіи стало вже мало-шо не закономъ, абы прото- діяконъ бувъ найбужаонѣйшимъ басомъ, отъ ко- трого бы отѣны дрожали. Мѣсцевй діаконъ и на- вѣтъ дяки вже улекалися тымъ нѣбы величїемъ читаня и похвалованй великорусскими кушцами, шо переселялися въ украинскѣ мѣста, отаралюи копіювати своего протодіакона. Але по селѣхъ оставоа ненарушеный оторѣданный, прійнятый отъ Грековъ обычаи читати апоостола и евангеліе, оспѣваючи. Греческй особливости его (читанье въ поѣвъ, съ трѣями и руядлами), котрѣ доос пашу- ютъ въ православныхъ церкѣвахъ Греци, Сири, Болгаріи и Серби, въ полуденнѣй Руон змѣне- нй були отпѣвдыво до духа народнаго и до лю- бимыхъ его мотивѣвъ. Читанье тримаюса тутъ середного тенорового до, подѣвышачючися мѣся- ми не больше, якъ на одну ноту, и знижаючио

